

MIKROSOCJOLOGIA

Toruń, 27.04.2009

Dalia Maciakiewicz
Aleksandra Szumińska
Agnieszka Michalak
Grupa 3

Pojęcie	Definicja	Źródło				
<p>Rodzina</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>jako grupa społeczna</u>: -rodzaje stosunków: mąż-zona, ojciec-matka, kobieta-mężczyzna, matka-dziecko/dzieci, ojciec-dziecko/dzieci, rodzice-dzieci oraz stosunki między rodzeństwem (rodzinne, rówieśnicze, przyjacielskie) ; -spośród innych grup wyróżnia ją: wspólne zamieszkanie członków/nazwisko/własność/kultura duchowa oraz ciągłość biologiczna, zanik przywództwa charakterystycznego dla małych grup, nieformalna kontrola społ., podział pokoleniowy; - przyjmuje członków z zewnątrz (adopcja) oraz (jako jedyna grupa społeczna) sama ich „stwarza”; • <u>jako ‘grupa pierwotna’</u> (termin Ch.H.Cooley’a): - współpraca i bezpośredni (<i>face to face</i>) kontakty, - fundamentalna rola w kształtowaniu społecznej natury ideałów jednostki (socjalizacja pierwotna), - członków grupy łączą stosunki oparte na silnych i długotrwałych więzach emocjonalnych; • <u>jako instytucja</u>: - pełni niezbędne dla rozwoju społeczeństwa funkcje: prokreacji, socjalizacji oraz funkcję miłości; - układ stosunków między osobami różnej płci i wieku wyznacza normy regulujące współżycie seksualne, wydawanie na świat i wychowywanie dzieci, linie pokrewieństwa, dziedziczenie majątku oraz współdziałanie w ramach gospodarstwa domowego; - rodzina dawna miała więcej cech instytucji niż obecna; • <u>jako wspólnota i zrzeszenie</u> (terminy F. Tonnies’a): <table border="1" data-bbox="459 1541 1110 2016" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="459 1541 778 1574">jako wspólnota</th> <th data-bbox="778 1541 1110 1574">jako zrzeszenie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="459 1574 778 2016"> <ul style="list-style-type: none"> - wypływa z natury ludzkiej, nie jest dziełem umowy społecznej - wymaga od członków zespolenia celów i dążeń - rządzi się miłością, nie prawem - daje członkom radość i przyjemność - uspołecznia uczuci i dążenia członków </td> <td data-bbox="778 1574 1110 2016"> <ul style="list-style-type: none"> - u jej podstaw leży rozum i wola arbitralna - posiada określoną strukturę prawną - posiada własną organizację wewnętrzną (prawa i obowiązki członków) - realizuje wiele celów drugorzędnych </td> </tr> </tbody> </table>	jako wspólnota	jako zrzeszenie	<ul style="list-style-type: none"> - wypływa z natury ludzkiej, nie jest dziełem umowy społecznej - wymaga od członków zespolenia celów i dążeń - rządzi się miłością, nie prawem - daje członkom radość i przyjemność - uspołecznia uczuci i dążenia członków 	<ul style="list-style-type: none"> - u jej podstaw leży rozum i wola arbitralna - posiada określoną strukturę prawną - posiada własną organizację wewnętrzną (prawa i obowiązki członków) - realizuje wiele celów drugorzędnych 	<p>Adamski, Franciszek. 2002. <i>Rodzina. Wymiar społeczno-kulturowy</i>, Kraków: UJ</p>
jako wspólnota	jako zrzeszenie					
<ul style="list-style-type: none"> - wypływa z natury ludzkiej, nie jest dziełem umowy społecznej - wymaga od członków zespolenia celów i dążeń - rządzi się miłością, nie prawem - daje członkom radość i przyjemność - uspołecznia uczuci i dążenia członków 	<ul style="list-style-type: none"> - u jej podstaw leży rozum i wola arbitralna - posiada określoną strukturę prawną - posiada własną organizację wewnętrzną (prawa i obowiązki członków) - realizuje wiele celów drugorzędnych 					

<p>Funkcje rodziny</p>	<p>Cele, do których zmierza życie i działalność rodzinna oraz zadania, które pełni rodzina zaspokajając potrzeby swych członków i całego społeczeństwa, a także określone zachowania rodzinne, przebiegające według uznanych społecznie wzorów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Funkcje instytucjonalne</u> – rodzina jako instytucja społeczna działająca na rzecz społeczeństwa. <ol style="list-style-type: none"> a) prokreacyjna/biologiczna – podtrzymywania ciągłości społeczeństwa, b) ekonomiczna – dostarczanie dóbr materialnych rodzinie, c) opiekuńcza – pomoc członkom rodziny, gdy nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb, d) socjalizacyjna – wprowadzenie nowych członków rodziny w życie społeczne i przekazanie im wartości kulturowych, e) stratyfikacyjna – wyznaczenie członkom rodziny ich statusu; wyznaczenie ich przynależności do danej klasy/warstwy społecznej, f) integracyjna – społeczna kontrola zachowań poszczególnych członków rodziny • <u>Funkcje osobowe</u> – rodzina jako grupa społeczna zaspokajająca potrzeby swoich członków: <ol style="list-style-type: none"> a) małżeńska – zaspokaja potrzeby życia intymnego małżonków, b) rodzicielska – zaspokaja potrzeby uczuciowe rodziców i dzieci, c) braterska – zaspokaja potrzeby uczuciowe braci i sióstr, d) seksualna – powszechnie, społecznie akceptowana forma współżycia płciowego; zaspokajanie fizycznych i emocjonalnych potrzeb kobiety i mężczyzny. <p>Z punktu widzenia trwałości i zmienności funkcji wyróżniamy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • F. istotne (pierwszorzędne) – niezbywalne funkcje rodziny t.j.: prokreacja, socjalizacja, f. miłości • F. akcydentalne (drugorzędne) – funkcje, bez których rodzina może funkcjonować bez większego uszczerbku dla siebie i społeczeństwa, są to: f. ekonomiczna, opiekuńcza, stratyfikacyjna, rekreacyjna, religijna i po części integracyjna. 	<p>Adamski, Franciszek. 2002. <i>Rodzina. Wymiar społeczno-kulturowy</i>, Kraków: UJ</p> <p>Podgórski, Ryszard. 2008. <i>Socjologia mikrostruktury</i>. Bydgoszcz-Olsztyn: Branta</p>
<p>Koalicje</p>	<p>Sojusz, związek, porozumienie grup ludzkich, w celu osiągnięcia doraźnych celów, sukcesów</p>	<p>(red) Prof. dr hab. Dunaj, Bogusław. 2001. <i>Słownik Współczesnego Języka Polskiego</i>, tom I, Warszawa: Przegląd Reader's</p>

		Digest
Koalicje w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • koalicja wychowawcza rodziców – zgodność co do metod wychowawczych oraz wzajemne wzmacnianie wspólnego autorytetu w oczach dziecka • rodzice-dziadkowie Koalicja tworzona w celu uzyskania pomocy w wychowaniu dzieci i podtrzymaniu kontaktów. • dziadkowie-rodzice Koalicja tworzona w celu utrzymania kontaktu z dziećmi i wnukami oraz ewentualnego udzielenia pomocy w procesie wychowawczym • triangulacja-patologiczna koalicja międzypokoleniowa zachodząca pomiędzy jednym z rodziców a dzieckiem przeciwko drugiemu rodzicowi 	Tyszka, Zbigniew. 1979. <i>Socjologia rodziny</i> , Warszawa: PWN
Kody komunikacyjne	<p>„Stanowią głęboką strukturę lingwistycznie regulowanej komunikacji”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kod ograniczony – ubogie, proste, krótkie zdania, zwężłość, używanie krótkich rozkazów, zredukowana dociekliwość poznawcza, ograniczone używanie zaimków niesobowych jako podmiotu, uniwersalność, związany z relacją o charakterze inkluzyjnym, charakterystyczny dla zamkniętych wspólnot, funkcja podtrzymywania więzi; • Kod rozwinięty – bogactwo określeń, złożone konstrukcje zdaniowe, liczne formy bezosobowe, przekaz indywidualnych wrażeń i doświadczeń, logicznie uporządkowane wypowiedzi; zapewnia indywidualizację, utrudnia porozumiewanie, wymaga interpretacji 	Machaj, Irena. 1998. <i>Małe struktury społeczne</i> , Lublin: UMCS
Komunikacja	<ul style="list-style-type: none"> • „polega na przekazywaniu informacji między uczestnikami życia społecznego (...) dokonuje się za pomocą języka i różnych znaków oraz symboli”; jest zapewnieniem łączności między pozycjami-stanowiskami w grupie. • komunikacja prosta - oparta na kodzie ograniczonym wydzielonym przez B.Bernsteina • komunikacja złożona - oparta na kodzie rozwiniętym wydzielonym przez B.Bernsteina 	<p>Turowski, Jan. 2000. <i>Socjologia - Małe Struktury Społeczne</i></p> <p>1988. <i>Przegląd humanistyczny</i>. (nr.32)str.173</p>
Cykl życia rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Narzeczeństwo – przygotowanie do pojęcia ról małżeńskich i rodzicielskich, dążenie do stabilizacji i bezpieczeństwa; • Małżeństwo przeddzietne – organizacja własnego domu, pełnienie większości funkcji właściwych pełnej rodzinie przy kontynuacji związków psychospołecznych z okresu narzeczeństwa, przygotowywanie do posiadania potomstwa; • Małżeństwo posiadające dzieci – rodzina pełna, istnienie dwóch instytucji: małżeństwa i rodzicielstwa, reorganizacja trybu życia, wykrystalizowanie 	Tyszka, Zbigniew. 1979. <i>Socjologia rodziny</i> , Warszawa: PWN

	<p>określonych więzi i struktury, określenie pozycji w rodzinie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stadium odchodzenia dziecka z rodziny – słabnie spójność rodziny, zacieśnienie więzów małżeńskich bądź indywidualizacja; • Stadium małżeństwa odłączonego od dzieci – ponowna reorganizacja życia, okres starzenia się rodziców a samodzielności dzieci, podtrzymywanie więzi z potomstwem. 	
<p>Typy rodzin</p>	<p>Typologia rodziny – opiera się bądź na liczbie jej członków i różnych formach organizacyjnych życia rodzinnego bądź na kryterium źródła utrzymania rodziny, charakterze środowiska zamieszkania i stylu życia rodziny</p> <p>1. <u>Typy organizacyjne rodziny:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodzina małżeńska (nuklearna) składa się z męża i żony (lub czasem tylko jednego rodzica) oraz ich własnych dzieci, najczęściej jednego lub dwojga. Typ rodziny dwupokoleniowej o zredukowanej liczbie członków. • Rodzina poligamiczna składa się z kilku związków małżeńskich (najczęściej □oligenicznych) połączonych w jedną zbiorowość rodzinną. • Rodzina poszerzona – wielopokoleniowa, duża. Składa się z dwóch lub więcej rodzin nuklearnych podporządkowanych organizacyjnie jednemu kierownictwu rodzinnemu. Pod jednym dachem zamieszkuje kilka pokoleń uznających patriarchalną władzę „ojca rodziny”. Zmodyfikowana rodzina poszerzona. Stanowi jakby związek rodzin nuklearnych, będących w stanie częściowej zależności od siebie. Ich członkowie wymieniają między sobą usługi, czym różnią się od członków wyizolowanej rodziny nuklearnej. Jednak poszczególne rodziny nuklearne zachowują swą niezależność ekonomiczną, a niekiedy są przestrzennie rozproszone, co je z kolei różni od klasycznej rodziny poszerzonej. Nie ma tu hierarchicznej struktury autorytetu, przy utrzymywaniu się intensywnej więzi rodzinnej. <p>2. <u>Typy rodziny ze względu na charakter źródła utrzymania i środowiska zamieszkania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodzina chłopska – wyłącznym źródłem utrzymania jest gospodarstwo wiejskie, na którym pracują wszyscy członkowie zdolni do pracy. Występuje podział czynności – główną pracę rolniczą prowadzi gospodarz. Modyfikacje: → rodzina chłopo-robotnicza: zachowuje gospodarstwo dawnego typu, a głowa rodziny łączy zajęcia rolnicze z pracą w przemyśle → rodzina chłopo-urzędnicza: zachowuje gospodarstwo dawnego typu, głowa rodziny łączy zajęcia rolnicze z pracą urzędniczą 	<p>Adamski, Franciszek. 1984. „Socjologia małżeństwa i rodziny”, Warszawa: PWN</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzina robotnicza – źródło jej utrzymania stanowi dochód uzyskiwany z fizycznej pracy najmniejszej członków rodziny, nie posiadających własnego warsztatu. • Rodzina inteligencka - źródłem utrzymania są dochody uzyskiwane z pracy zawodowej (umysłowej) jej członków, od rodziny robotniczej różni ją styl życia, udział w kulturze • Rodzina miejska – wyróżniona na podstawie kryterium miejskiego charakteru środowiska zamieszkania, związaną z tym sprawę organizacji wolnego czasu i udział w kulturze (tzw. Miejski styl życia). • Rodzina wiejska – może być zarówno rodziną chłopską, robotniczą jak i inteligentką, ale ze wzgl. Na wiejskie środowisko zamieszkania różni się od rodziny miejskiej korzystaniem z urządzeń cywilizacyjnych, organizacją wolnego czasu i stylem życia jej członków 	
<p>Kryzysy rodzinne</p>	<p>„Kryzys rodziny” - termin ten bywa także rozumiany w skali całego społeczeństwa i mówimy o nim wtedy, jeżeli kryzysowe sytuacje w poszczególnych rodzinach występują masowo i jeżeli w całym społeczeństwie istnieją ogólne warunki powodujące masowe występowanie kryzysów rodzin indywidualnych.</p> <p>Konflikt jest starciem wywołanym rozbieżnościami postaw, celów, sposobów działania wobec konkretnego przedmiotu czy sytuacji. W sytuacji, gdy nie udaje się rozładować napięć i konfliktów dochodzi do kryzysu małżeństwa czy rodziny, które z kolei mogą prowadzić do dezintegracji rodziny, a ostatecznie do rozpadu grupy małżeńsko-rodzinnej.</p> <p>Kryzys rodziny indywidualnej może prowadzić do jej dezorganizacji, tzn. do takiego stanu, w którym członkowie rodziny nie wykonują swoich wzajemnych obowiązków. W rodzinie zdezorganizowanej gospodarstwo domowe ulega rozpadowi, postawy małżonków stają się antagonistyczne, miejsce przyjaźni, miłości, pomocy zajmują uczucia niechęci, nienawiści, a miejsce działań pomocnych i przyjaznych działania wzajemnie sobie szkodzące. Postawy takie i działania mogą występować nie tylko między małżonkami, ale także między rodzicami i dziećmi.</p> <p>Sytuacje kryzysowe w małżeństwie i w rodzinie indywidualnej:</p> <p>a) Trójkąt małżeński - czyli uwikłanie się jednego z</p>	<p>Szczepański, Jan. 1963. „Elementarne pojęcia socjologii”, Warszawa</p>

	<p>małżonków w stosunek z osobą trzecią przy wiedzy drugiego małżonka.</p> <p>b) Zbyt duże odchylenie się od oczekiwań z okresu narzeczeństwa, czy też niespełnienie oczekiwań rodziców w stosunku do dzieci.</p> <p>c) Dzieci buntujące się przeciw rodzicom i wychodzące z domu, szukające możliwości urządzenia się w życiu niezależnie od rodziców.</p> <p>d) Okrycie się hańbą przez jednego ze współmałżonków, które powoduje jego degradację społeczną (np. popełnienie przestępstwa, pijaństwo)</p> <p>e) Zjawiska zachodzące poza rodziną, np. kryzys gospodarczy pozbawiający pracy ojca rodziny, podcinający podstawy egzystencji rodziny, bankructwo itp.</p> <p>f) Żywiolowe nieszczęścia i katastrofy burzące ustalony ład, w którym życie rodziny przebiegało w ustalony sposób.</p> <p>g) Wojna; długa rozłąka małżonków, demoralizacja zjawiająca się podczas wojny osłabia siły skupiające i kontrolujące zachowania członków rodziny</p> <p>Skutki kryzysów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzina zdezorganizowana przestaje spełniać swoje zadania i swoje funkcje w ramach szerszych zbiorowości i w ramach społeczeństwa globalnego. Zanikają jej funkcje socjalizacyjne, a przede wszystkim wychowawcze • gospodarstwo domowe takich rodzin przestaje być czynnikiem kumulacji majątku, czynnikiem budowania dobrobytu, a staje się czynnikiem marnotrawstwa • wychodzenie z domu dzieci, nawet przedwczesne, jest przejawem kryzysu, osłabienia rodziny, niespełnienia jej zadań wychowawczych • występowanie rodzin zdezorganizowanych w skali masowej jest zagrożeniem egzystencji społeczeństw zorganizowanych, które zostają w ten sposób pozbawione swoich podstawowych jednostek ekonomicznych; zakłóceniu ulegają także procesy socjalizacji 	
<p>Cechy rodziny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • grupa pierwotna • podstawowa grupa społeczna • podstawowa jednostka socjalizacji • najmniejsza społeczność ludzka, najbardziej naturalna, a zarazem konieczna • wcześniejsza od państwa czy innych grup zarówno w porządku czasowym jak i logicznym • ma kompetencje do zapewnienia swym członkom 	<p>Adamski, Franciszek. 1984. Sociologia małżeństwa i rodziny, Warszawa: PWN</p> <p>Tyszka, Zbigniew. 1979. Sociologia rodziny, Warszawa: PWN</p>

	<p>warunków harmonijnego rozwoju ich osobowości</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełni fundamentalną rolę w kształtowaniu społecznej natury ideałów jednostki • w niej rozwija się poczucie własnego „ja” • wy pływa z natury ludzkiej, a nie jest dziełem umowy społecznej • rządzi się miłością, a nie prawem • zaspokajają podstawowe potrzeby swoich członków • ma decydujące znaczenie dla przetrwania społeczeństwa • najważniejsza instytucją przekazującą podstawowy zrab dziedzictwa kulturalnego nowym pokoleniom • nierozzerwalnie związana z istnieniem społeczeństwa ludzkiego i kultury • uspołecznia uczucia i dążenia swych członków • jedyna grupa rozrodczą, zapewnia ciągłość biologiczną • określa członkostwo społeczne każdego nowo narodzonego dziecka 	PWN
<p>Modele</p>	<p>Wzór jest ustabilizowaną strukturą realnego zachowania i działania poszczególnych członków rodziny w określonych sytuacjach.</p> <p>Model - słowne, obrazowe lub jakiegokolwiek symboliczne przedstawienie ludzkiego zachowania (instytucji, osobowości) mogące służyć za przykład i przedmiot odniesienia ocen i skonstruowane dla praktycznych celów społecznych. Odnosi się do procesów społecznych, konstruowane przez samych uczestników tych procesów zainteresowanych ich przebiegiem.</p> <p>Model świadomościowy: modelami zjawisk rodzinnych są zdania członków rodzin charakteryzujące wzorowego męża, wzorową żonę, wzorowe dziecko czy wzorowe małżeństwo. Nie chodzi tu o to, jaki powinien być wyłącznie własny mąż czy własna żona, lecz mąż i żona w każdej rodzinie czy rodzinie określonego typu. Tego rodzaju modele mogą być mniej lub bardziej zgodne a nawet tożsame z obowiązującymi w danym środowisku społecznymi wzorami realnych zachowań.</p> <p>Model idealizacyjny rodziny odnosi się do teoretycznej, schematycznej konstrukcji ukazującej najczęściej spotykaną postać określonego typu rodziny i przejaskrawiającej nawet najbardziej istotne cechy. Owa abstrakcyjna konstrukcja może nie mieć ani jednego realnego odpowiednika wśród swych desygnatów, który byłby z nią idealnie tożsamy.</p> <p>Przyszłościowy model rodziny - to prognostyczny obraz rodziny przyszłości skonstruowany w oparciu o analizę aktualnego stanu rzeczy i znajomości prawidłowości przeobrażeń.</p>	<p>Antonina Kłoskowska „Wzory i modele w socjologicznych badaniach rodziny”. „Studia socjologiczne” 1962, nr 2</p>

	<p>Modele rodzin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>„Dziecko na pierwszym miejscu”</u> <ul style="list-style-type: none"> • najczęściej występuje w rodzinach wielodzietnych • w rodzinie panuje ogólny chaos i brak porządku w organizacji i zachowaniu się jej członków • wbrew założeniu dzieci schodzą na dalszy plan • dziećmi zajmuje się przede wszystkim matka, ojciec pracuje na utrzymanie rodziny • dominacja męża, uległość żony • dzieci powielają i przenoszą taki układ we własne, przyszłe rodziny • taki model nie służy rozwojowi poczucia własnej wartości, nie uczy dziecka indywidualizmu • <u>„Dwoje ludzi przeciw światu”</u> <ul style="list-style-type: none"> • forma związku ludzi o niskiej samoocenie, postrzegających innych ludzi i otaczającą rzeczywistość jako wroga • dzieci postrzegane jako czynnik destrukcyjny; zagrażający związkowi • wypaczona osobowość dziecka postrzegającego siebie jako niepotrzebne, zawadzające przysłowiowe „piąte koło u wozu” • dziecko ma poczucie winy, postrzega siebie jako przyczynę sporów i kłótni, dostrzega w sobie jedynie wady • <u>„Bierz udział w podziale, ale z siebie nie dawaj nic”</u> <ul style="list-style-type: none"> • najczęściej występuje w rodzinach patologicznych • matka zajmuje się utrzymaniem, mąż nie pracuje, często jest alkoholikiem • w rodzinie panuje wzajemna wrogość i niechęć • rodzice mają do siebie wieczne pretensje, kłócą się • dzieci z takiego związku są zaniedbane, nielubiane, odrzucone • <u>„Każdy dla siebie”</u> <ul style="list-style-type: none"> • występuje w związkach, w których oboje małżonkowie dążą do zaspokojenia swoich dóbr materialnych • małżonków nie łączy głębsze uczucie, tylko chęć zdobycia coraz to nowych rzeczy • nie mają czasu by mieć dziecko i zajmować się nim posiadanie dziecka oznaczałoby zbyt wiele wyrzeczeń • w takim układzie przemilcza się więzi emocjonalne • <u>„Dopóki śmierć nas nie rozdzieli”</u> <ul style="list-style-type: none"> -partnerzy w związku traktują obowiązki rodzinne jako zło konieczne 	<p>Podgórski, Ryszard. 2008. Socjologia mikrostruktury, Bydgoszcz – Olsztyn: Branta</p>
--	--	---

	<p>-oboje przyjmują postawę zachowawczą, nie buntują się, nie mówią także o tym co czują, udają że problem nie istnieje</p> <p>-,na zewnątrz” prezentują się jako szczęśliwe małżeństwo, w którym wszystko jest w porządku</p> <p>-dzieci z takich rodzin cierpią na brak akceptacji i możliwości wyrażenia swoich uczuć</p> <p>-często zdarzają się samobójstwa lub stany depresyjne</p>	
Twory będące alternatywą dla rodziny	<p>„Alternatywne formy należy traktować jako rzeczywiste układy życia, z których wiele jest aprobowanych społecznie i legalizowanych – zwykle po pewnym czasie <i>ex post facto</i> – przez prawo. Ponieważ są akceptowane i legalizowane, stają się wzorami życia zinstytucjonalizowanymi i dają „partnerską wyłączność siebie”</p> <p>Kohabitacja – to związek dwóch osób podobny do małżeństwa, jednak nie sformalizowany (według cywilnego bądź religijnego prawa); termin pozwalający uniknąć wartościowania,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w Polsce pod zamienną nazwą konkubinatu, o negatywnym ładunku wartościującym, • w krajach zachodnich oznacza związek nieformalny/konsensualny między dwojgiem ludzi (niekoniecznie różnej płci), • Szczególny typ ko habitacji: związek LAT (<i>Living Apart Together</i>), który nie wymaga stałego, wspólnego zamieszkania partnerów. <p>Komuna – zespół ludzi łączących się w celu współżycia na zasadzie wspólnoty majątku i pracy; wspólnota</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrosła na gruncie krytyki małżeństwa i rodziny ze względu na ich instytucjonalizację i ograniczenie indywidualnego rozwoju partnerów, • główne założenie: życie rodzinne powinno być bardziej wspólnotowe, • jako przykład w obecnych czasach podaje się wspólnoty religijne. 	<p>Slany, Krystyna. 2002. <i>Alternatywne formy życia małżeńskiego-rodzinnego w ponowoczesnym świecie</i>, Kraków: Zakład wydawniczy NOMOS</p> <p>Kopaliński, Władysław. 1967. <i>Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych</i>, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”</p>

Literatura:

Książki:

1. Duch, Danuta. 2007. *Kto rządzi w rodzinie : socjologiczna analiza relacji w małżeństwie*, Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN
2. Gębuś, Dorota. 2006. *Rodzina: tak, ale jaka?*, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”
3. Klimczuk, Zygmunt. 2008. *Socjologia rodziny: zagadnienia wybrane*, Olsztyn : Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej „Hosianum”
4. Wachowiak Anna. 2007. *Rodzina i mikrostruktury społeczne w socjologicznym lustrze*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego

Artykuły:

5. Więckiewicz, Bogdan. 2008. *Emigracja zarobkowa i jej konsekwencje w życiu rodzinnym*, „Społeczeństwo i Rodzina” nr 17 (4): 101-108

6. Szczepańska, Joanna, Mariola Piszczatowska. 2008. *Kobiety w życiu publicznym i rodzinie. Opinie Polaków i stan faktyczny w świetle badań socjologicznych*, „Societas Communitas” nr2 (6): 147-163
7. Kard. Scola, Angelo. 2008. *Nauka społeczna Kościoła o rodzinie*, „Społeczeństwo” nr.4-5: 491-502
8. Mircea, Agabrian. 2008. *Increased Involvement of Parents In school activity and In their children's education: options, attitudes, and opinions. A case study of Alba County*, „Studia Universitatis Babeş – Bolyai, Socjologia” nr1: 3-17
9. Majdański, Stanisław. 2006. Rodzina jako kategoria naturalna i przedmiot badań oraz studiów w polskiej tradycji (szkic naukowy), „Studia nad Rdziną” nr 18-19: 171-181
10. Krajewski, Piotr. 2007. Syndrom Gepetto. Ewolucja pojmowania rodzicielstwa w społeczeństwach ekonomicznie zaawansowanych, „Paedagogia Christiana” nr 1 (19): 205-214
11. de Trzorzewski, Andrzej M. 2006. *Wpływ globalizacji na kondycję polskiej rodziny*, „Pedagogika Rdziny” nr 1 (1):7-17
12. Kawula, Stanisław. 2007. *Tendencje przemian rodziny w początkach XXI wieku*, „Pedagogika Rdziny” nr 1 (2): 5-15